

ЕФЕКТИВНІСТЬ ХИЖАКІВ ТА ПАРАЗИТІВ НА ОВОЧЕВИХ І ПЛОДОВИХ КУЛЬТУРАХ

Захист рослин займає важливе місце в сучасному сільському господарстві. Втрати тільки від шкідників складають близько 30 %. З появою хімічних препаратів і широким їх застосуванням, склалося враження що лише за допомогою хімічного метода можна успішно і швидко вирішити проблеми захисту рослин.

Проте останнім часом в Україні відновився інтерес до біологічного методу захисту рослин і пов'язано це з тим, що в системі екологічної та енергетичної кризи надії на простоту та економічність себе не виправдали.

На сьогодні одним з перспективних напрямків вирішення проблеми зменшення енергетичних витрат і забезпечення отримання безпечної продукції рослинництва є біологізація сільського господарства.

Серед біологічних агентів особлива роль належить ентомофагам, одними з перспективних видів яких є золотоочка звичайна та трихограма.

Личинка золотоочки звичайної — дуже активний хижак, який зазвичай застосовують для боротьби з попелицями, павутинними кліщами, червцями та трипсами. Рекомендується до застосування у відкритому і закритому ґрунті. Ентомофага застосовували проти персикової тлі на солодкому перці в співвідношенні хижак: жертва 1:5. Ефективність становила 85 %.

Трихограма — мікроскопічна комаха-паразит, що є основним засобом біологічного обмеження чисельності таких шкідників як: підгризаючі, листогризучі совки, вогнівки, білани та плодожерки.

Польові досліді та господарське застосування трихограми було проведено на яблуневих насадженнях проти яблуневої плодожерки на базі ТОВ НВЦ «Агробіотехнологія» с. Пляківка, Черкаської області. Для визначення льоту шкідника використали

¹ Науковий керівник — канд. с.-г. наук, доцент Л. П. Ющенко

феромонні пастки з розрахунку 1 пастка на 1,5 га саду. Облік метеликів проводився кожні 7 днів. В період масового льоту було проведено перший випуск трихограми, а через тиждень — другий.

В результаті пошкодженість яблук яблуневою плодожеркою на модельних деревах становила 18,1 %, при цьому на контрольній ділянці — 5,3 %. В результаті ефективність дії трихограми склала 48,6 %.

УДК 632.731:633.11(477.54)

Г. В. Байдик

Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучаєва

ТРИПСИ В ЗЕРНОВИХ АГРОЦЕНОЗАХ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

На зернових злакових культурах в Україні розвивається близько 50 видів трипсів. Найбільш чисельними і шкідливими є наступні види трипсів: пшеничний (*Haplothrips tritici* Kurd.), злаковий (*Anaphothrips obscures* Mull.), хлібний (*Limothrips cerealium* Hal.), житній (*Limothrips denticornis* Hal.), вівсяний (*Stenothrips graminum* Uzel.) та інші. Часто всі види трипсів, що пошкоджують озиму пшеницю та інші злаки, відносять до пшеничного трипса, який пошкоджує озимі та ярі пшениці, рідше – жито та ячмінь. Внаслідок пошкоджень трипсами колоски деформуються, утворюється білоколосість. Колос, пошкоджений трипсами, має характерну змочалену, пожовтілу вершину (на відміну від пошкоджень хлібними клопами). Також знижується маса і якість зерна, а загальні втрати можуть сягати 20% можливого врожаю.

В результаті проведених досліджень на зернових злакових культурах (озима та яра пшениці, ячмінь ярий, овес) на дослідному полі ХНАУ ім. В.В. Докучаєва та в інших господарствах Харківської області у 2013-2014 рр. встановлено, що щільність трипсів у фазу виходу озимої пшениці в трубку в середньому складала 3,0-3,5 екз./стебло, максимально – 11,0 екз./стебло, заселеність стебел – 3,9-10,5%, максимально – 14,0-25,0%. В період масового формування зернівки щільність личинок трипсів на озимій пшениці в середньому складала 3,6-7,1 екз./колос, максимально – 29,0-30,0 екз./колос, заселеність колосся – 19,5-21,0%, максимально – 47,0-51,0%. В